

1

MIGRACIJE
V SVETU IN EVROPI

Ines Kokalj in Klavdija Kustec

Beseda migracija izhaja iz latinske besede *migratio*, kar pomeni premikati se, vandrati in se nanaša predvsem na posameznika (Gombač, 2005). V Organizaciji za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) so raziskovalci migracije poimenovali kot dogodke selitve med različnimi vrstami okolja (mesta, podeželje) ali med nacionalnimi enotami (Verlič Christensen, 2002). V Mednarodni organizaciji za migracije (IOM) opisujejo migracije kot gibanje posameznih ljudi ali skupine oseb, bodisi znotraj države ali čez mednarodne meje. Gre za kakršno koli gibanje prebivalstva, ne glede na njegovo dolžino, sestavo ali vzrok (IOM, 2019). Mlekuč (2011) pravi, da selitve ne morejo biti le fizični premiki, le hladna mehanska gibanja skozi prostor in v prostoru. So tudi družbeni, kulturni premiki, ki preoblikujejo družbo, kulture, skupnosti, ljudi. Pojav migracij vsebuje veliko dejavnikov, ki jih ni mogoče raziskati znotraj ene znanstvene discipline ali pa jih omejiti na posamezne kategorije. Migracijske študije so široko področje, ki so ga raziskovalci najprej omejili prostorsko, nato časovno. Raziskovanje migracij je interdisciplinarno, proučujejo jih najrazličnejše vede (zgodovina, sociologija, ekonomija, geografija, demografija, psihologija, pravo), ki gradijo ali pa podpirajo svoje teorije (Gombač, 2005).

Današnje moderne družbe so družbe znanja (Stehr in Meja, 2018). Visokousposobljeni strokovnjaki, vključno z raziskovalci, prispevajo k utrjevanju obstoječih

dosežkov in razširjanju znanja na različnih področjih. V naši dobi je prišlo do velikega povečanja migracije visokokvalificirane delovne sile med državami, kar predstavlja nove izzive tako za raziskovalce kot za oblikovalce politik. Države tekmujejo za nadarjene ljudi, zato lahko mednarodne migracije okrepijo ali oslabijo posamezne države glede na skupni človeški kapital, kar vpliva na socialno-ekonomski in inovativni razvoj katere koli države. Pomemben del pri tem tekmovanju predstavljajo študentske migracije.

Oprelitev, raznolikost in posledice mednarodnih migracij

Mednarodni migranti so običajno opredeljeni kot ljudje, ki živijo zunaj svoje države več kot eno leto. Pojem mednarodne migracije tako ne vključuje ljudi, ki se v tuji državi gibljejo krajše časovno obdobje, na primer kot študenti, zaposleni ali turisti. Izraz mobilnost se sicer vse pogosteje uporablja za zajemanje tega širšega obsega čezmejnih gibanj (IOM, 2019). Migracije imajo velik vpliv tako na ljudi kot na okolja, jih vključujejo. Če so podprte z ustreznimi politikami, lahko migracije prispevajo k vključujočemu in trajnostnemu razvoju v izvornih in ciljnih državah, hkrati pa koristijo migrantom in njihovim družinam (UN DESA, 2019). V 21. stoletju je več mednarodnih migrantov kot kdaj koli prej. Njihovo število se je v zadnjih nekaj desetletjih hitro povečalo, čeprav je sorazmerno s svetovno populacijo ostalo približno 3 %. Leta 2010 je bilo na svetu 220,8 milijona mednarodnih migrantov, kar je več kot 47 milijonov več kot v prvem desetletju 21. stoletja. Za leto 2019 je bilo ocenjeno, da je v svetu okoli 272 milijonov mednarodnih migrantov, kar je 3,5 % svetovnega prebivalstva (UN DESA, 2019). Evropa je gostila največ mednarodnih migrantov (82 milijonov), sledile so ji Severna Amerika (59 milijonov) ter Severna Afrika in Zahodna Azija (49 milijonov). Regionalna porazdelitev mednarodnih migrantov se spreminja, pri čemer se je število migrantov v Severni Afriki in Zahodni Aziji ter v podsaharski Afriki v tem času povečevalo hitreje kot v drugih regijah (UN DESA, 2019).

Ena od posledic globalizacije mednarodnih migracij je po Segal (2019), da vključujejo večjo raznolikost etničnih in kulturnih skupin kot kdaj koli prej, kar ima za posledico večkulturno raznolikost, ki je v mnogih državah večinoma nov pojav, osredotočen zlasti na urbana območja in včasih viden kot morebitno varnostno vprašanje. V članku je Segal (2019) s pregledom priseljevanja želela poudariti, da se bo z naraščajočo globalizacijo in neenakomerno porazdelitvijo pritok migrantov iz držav z manj možnostmi v tiste z več premoženja nadaljeval in povečeval. Zmanjšanje prebivalstva v večini razvitih gospodarstev zahteva, da njihove vlade vzpostavijo programe, ki pritegnejo migrante ter zagotavljajo njihovo gospodarsko in socialno vključevanje. Države gostiteljice bodo morale biti pripravljene sprejeti priseljence z vsemi njihovimi zapleti, pri čemer prinašajo tudi svoje številne človeške ter osebne sposobnosti in prednosti, ki koristijo državi gostiteljici, njihova integracija pa bo zato spremenila njen nacionalni profil in kulturo (Segal, 2019).

Sodobne mednarodne migracije so vse bolj raznolike tudi na drugih področjih. Ženske predstavljajo nekaj manj kot polovico vseh mednarodnih migrantov. Delež žensk v skupnem številu mednarodnih migrantov se je zmanjšal s 49,3 % v letu 2000 na 47,9 % v letu 2019. Delež migrantk se je po regijah razlikoval. Leta 2019 je bil odstotek žensk med vsemi mednarodnimi migranti najvišji v Severni Ameriki (51,8 %) in Evropi (51,4 %), Oceanija (50,4 %), Latinska Amerika in Karibi (49,9 %), Srednja in Južna Azija (49,4 %) ter Vzhodna in Jugovzhodna Azija (49,3 %) so gostili skoraj enak delež žensk in moških. Delež migrantk je bil najnižji v podsaharski Afriki (47,5 %) ter Severni Afriki in Zahodni Aziji (35,5 %) (UN DESA, 2019).

Teorije migracij skozi zgodovino

Številne splošne teorije migracij se osredotočajo na dogajanje na trgu dela, ki daje zagon številnim vrstam posebnih migracijskih vzorcev. Pri pregledih teorij migracij se raziskovalci (Hagen-Zanker, 2008; Haug, 2000; King, 2012; Massey idr., 1993) v svojih poročilih osredotočajo na naslednje teorije: neo-

klasične (mikro- in makro-) teorije migracij, nova ekonomija migracije delovne sile, vedenjski modeli, teorija dvojnega trga dela, teorija svetovnih sistemov, teorija migracijskih sistemov, teorija omrežij in teorija kumulativne vzročnosti migracij.

Medtem ko klasični pristopi poskušajo predvsem razložiti vzroke migracij, se novejša teorija osredotoča na ohranjanje migracij. Zanimajo jih dejavniki, ki vzdržujejo migracije. Iščejo razlage, zakaj se migracijska gibanja nadaljujejo, tudi če začetne spodbude, na primer višje plače ali nižje stopnje brezposelnosti, prenehajo obstajati. Za razliko od klasičnih teorij se ne osredotočajo le na razlagalne spremenljivke na mikro- ali makroravnju, ampak delujejo predvsem na vmesni (mezo)ravnju analize ali na integraciji različnih ravnju. Migrantov ne razumejo več kot odločevalce, ki ravnajo racionalno glede na svoje želje in preference, ali kot pasivne agente, katerih dejanja določajo družbene sile. Namesto tega je migracija sama po sebi družbeni konstrukt v teh teorijah (Boyd, 1989), ki poskušajo vzpostaviti koncepte povezav z družbami kot temeljne elemente za razumevanje migracijskih tokov, njihove smeri, velikosti in vztrajnosti. Mezoraven analize, ki vključuje mreže, organizacije in institucije, pridobiva čedalje več pozornosti (Pries, 2013).

Neoklasična migracijska teorija

Neoklasična migracijska teorija je ena najbolj znanih migracijskih teorij. Za razlago selitve vključuje mikro- in makroelemente. Temelji neoklasične migracijske teorije izhajajo iz modelov, ki so bili sprva razviti na raziskovalnem področju razvojne ekonomije (Harris in Todaro, 1970; Lewis, 1954). Predvideva se, da selitve nastajajo zaradi geografskih razlik v ponudbi in povpraševanju po delu ter posledičnih razlik v plačah med državami, bogatimi z delom, in državami, bogatimi s kapitalom. Ljudje se selijo iz držav z nizkimi plačami (presežek dela) v države z visokimi plačami (pomanjkanje delovne sile). Migracija se bo ustavila, takoj ko se bodo razlike v plačah znižale na pričakovane stroške selitve. Skratka: na začetku se trg dela sooča s stanjem neravnovesja, ki se

odraža v razlikah v plačah, migracija pa je mehanizem za vrnitev trga v ravnovesje. Takoj ko je trg v ravnovesju, se migracije ustavijo. Obstaja temeljna predpostavka, da drugi trgi, razen trga dela, ne vplivajo na migracijska gibanja (Massey idr., 1998).

Vedenjska teorija

Vedenjski modeli razširjajo idejo o migrantih kot racionalnih subjektih, ki preračunavajo stroške in koristi. Moč motivacije za selitev za vsak posamezen rezultat je produkt individualne vrednosti želenih rezultatov in pričakovanj, ki jih lahko migracija dejansko zagotovi. V nasprotju z neoklasično teorijo, ki se je močno osredotočala na denarne stroške, lahko model pričakovane vrednosti vključuje vse možne spremenljivke, ki bi lahko vplivale na vedênje ljudi. Bogastvo, status, udobje, stimulacija ali avtonomija so le nekatere spremenljivke, ki bi lahko vplivale na odločanje. Model pričakovane vrednosti pa še vedno temelji na predpostavki, da se migranti odločajo racionalno vnaprej, pri čemer imajo raje tisto izbiro, kjer bodo najverjetneje izpolnjene lastne težnje. V nasprotju z modeli, ki predvidevajo popolno racionalnost, obstajajo bolj psihološko usmerjeni modeli, ki privzemajo omejeno racionalnost akterjev (Faist, 2000).

Nova ekonomija migracije delovne sile

Nova ekonomija delovnih migracij se je kot teorija razvila kot reakcija na kritike o prevladujoči neoklasični paradigmi. Nova ekonomija delovnih migracij dviguje raven odločanja s posameznika na raven skupine znotraj družin, gospodinjstev ali celo skupnosti (Stark, 1991). Ni predvideno, da bi se posameznik sam odločal. Namesto tega skupnost ali skupina gospodinjstev izbere enega ali več družinskih članov in jih pošlje, da izboljšajo dobro počutje celotne skupine. Na ta način je sklenjena implicitna pogodba: družina mobilizira svoja sredstva, da se enemu članu omogoči selitev; migrant pa pošilja nakazila nazaj domov.

Nova ekonomija delovnih migracij je prva teorija, ki nakazila izrecno vključuje v svoj teoretski okvir (Stark, 1991).

Teorija dvojnega trga dela

Medtem ko imajo prej obravnavane teorije različne osrednje točke, teoretske predpostavke in enote za analizo, imajo eno skupno točko: vse so v bistvu modeli na mikroravni, ki poudarjajo vlogo subjekta odločanja. V tem razdelku obravnavamo teorije, ki vidijo migracijo kot posledico strukturnih razmer, kot so segmentacija trga dela, koncentracija lastništva zemljišč ali dolgoročni učinki kolonizacije. Eden od prototipov teh teorij na makroravni je teorija dvojnega trga dela (Piore, 2009). Dvojna – ali imenovana tudi segmentirana – teorija trga dela predvideva, da migracijo vodi predvsem povpraševanje po delovni sili iz ciljnih držav in se običajno začne s programi zaposlovanja tuje delovne sile. Temeljna predpostavka je, da je trg dela razvitih držav razdeljen na dva glavna segmenta, visokokvalificiran in dobro plačan sektor ter nizkokvalificiran in slabo plačan sektor (Piore, 2009). Zaposlitev v prvem sektorju je povezana z visokim socialnim statusom in ugledom, zaposlitev v slednjem pa z nizkimi plačami in ugledom.

Obstajajo različni mehanizmi, ki pojasnjujejo potrebo po tuji delovni sili (Massey idr., 1998, str. 40–49). Prvič, dvig plač v nizkokvalificiranem sektorju bi povzročil strukturno inflacijo na celotnem trgu dela, saj je treba plače prilagoditi navzgor za vse ravni plač. Posledično je lažje zaposliti tujo delovno silo. Drugič, delovna mesta na spodnjem koncu hierarhije so pogosto povezana z motivacijskimi težavami domačih delavcev zaradi nizkega socialnega statusa in malo možnosti za socialno mobilnost navzgor, tuji delavci pa še vedno razmišljajo o hierarhiji matične države. Tako jim na začetku ni mar za družbeni ugled v ciljni državi. Tretjič, ločimo lahko med dvema sektorjema v gospodarstvu. Primarni, kapitalsko intenzivni segment je stabilen in nanj le redko vplivajo nihanja. Delavci morajo imeti znanje za vodenje tehnološko intenzivnih procesov. Delodajalci morajo vlagati v izobraževanje svojih delavcev in

spodbujati njihovo stalno izobraževanje. Zaposleni veljajo za kapital podjetja. Sekundarni segment je podvržen velikim nihanjem v gospodarskem ciklu ter je zanj značilno nestabilno in negotovo delo. Ker delovna mesta ne zahtevajo višjega znanja, so delavci ob zastoju gospodarstva običajno odpuščeni. Zato je domače delavce zelo težko motivirati za zaposlitev v sekundarnem segmentu. Četrto, priseljevanje bo spodbudilo etnične enklave in mreže, ki imajo vzajemne učinke na nadaljnje priseljevanje. Poleg tega so se v prejšnjih časih na delovna mesta v sekundarnih sektorjih zaposlovale ženske, mladi in migranti s podeželja v mesta. Vendar pa zaradi demografskih sprememb v industrializiranih družbah, kot so emancipacija žensk in upad rodnosti, te skupine zaposlenih niso več na voljo. Povpraševanje je treba pokriti z alternativno delovno silo, ena od rešitev pa so tuji migranti.

Teorija svetovnih sistemov

V kritičnem odzivu na teorije, ki temeljijo na osnovni predpostavki o tržnem ravnotežju (z neoklasično teorijo migracij kot prototipom), so se v petdesetih letih prejšnjega stoletja pojavili zgodovinsko-strukturni pristopi, ki se ukvarjajo z globalnimi neenakostmi ter so v šestdesetih in sedemdesetih letih pridobivali vse večji pomen. Temeljna paradigma zgodovinsko-strukturnih teorij je, da širjenje kapitalizma po vsem svetu ohranja in celo povečuje globalne neenakosti. Svetovno gospodarstvo naj bi bilo razdeljeno na osrednja področja, ki jih predstavljajo glavne kapitalistične sile, ter obrobna območja, ki zagotavljajo trge surovin, delovne sile in nove potrošniške trge. Revne države ostajajo v slabšem položaju, (geo)politične strukture pa ostajajo neuravnotežene. Teorija svetovnih sistemov predvideva, da je migracija reakcija na prodor kapitalistov v manj razvite regije (Massey idr., 1993).

Kapitalizem spreminja strukture v manj razvitih delih sveta z različnimi mehanizmi. Mehanizacija in industrializacija kmetijstva od zunaj uničujeta tradicionalne načine rabe zemljišč in pravice do rabe zemljišč ter silita male kmete z lokalnih trgov. Hkrati tuja podjetja prevzamejo trg surovin in ustvarijo povpra-

ševanje po plačani delovni sili. Ta nova oblika zaposlovanja vodi do spremembe tradicionalnih vrednot. Kolektivistično razmišljanje nadomešča individualizem, zasebni dobički pa postajajo vse pomembnejši. Poleg tega podjetja v tuji lasti prodirajo na lokalne trge manj razvitih držav. Na ta način z nižjimi cenami uničujejo lokalne proizvodne in potrošniške trge ter prikazujejo tudi način življenja, ki ga lokalno prebivalstvo na lokalnih trgih nikoli ne more doseči. To povečuje željo po migraciji lokalnega prebivalstva. Priliv kapitala v manj razvite države izboljšuje prometno in komunikacijsko infrastrukturo. Povpraševanje po tuji delovni sili v nizkokvalificiranem sektorju se razvija zlasti v svetovnih mestih, kot so New York, London ali Tokio, kjer velika gostota bogastva in visokokvalificirane delovne sile zahteva storitve nizkokvalificiranih sektorjev, kot so hoteli ali gospodinjske storitve (Massey idr., 1993).

Kumulativna vzročnost migracije

Kumulativna vzročnost poudarja ohranjanje migracije. Migracije, ko se začnejo, spremenijo ekonomsko in socialno sestavo emigracijske države ter njene vrednote in moralne koncepte. Več ljudi se preseli z določenega kraja, močnejši so učinki. Oblikovanje migracijske kulture je zelo ploden vpogled v družbene spremembe, ki jih povzročajo migracije. Massey in sodelavci (1998) konceptualizirajo »kulturo migracij« s poudarkom na štirih komponentah. Prva je materialna. Migranti privzamejo način življenja, ki ga zelo občudujejo in si ga želijo posnemati. S tem ne spodbujajo le povpraševanja po blagu samem po sebi, ampak tudi vzpostavljajo materialistično razmišljanje v skupnostih pošiljateljicah. Druga in verjetno še bolj odločilna komponenta je normativna. Migracije in zlasti delovna sila v tuji državi se uveljavljajo v vrednotah in pričakovanjih družbe. Za mlade ljudi na trgu dela, ki vstopajo v delovno aktivno dobo, postane delo v tuji državi prevladujoča strategija njihovega življenja, »običajen potek dogodkov«. Tretjič, bolj ko postaja migracija priljubljena, več je pričakovanje mladih, da se bodo preselili. Migracije jim postanejo strategija, da pokažejo svojo vrednost, moškost in ambicije. Četrtoč, zaradi migracij se lahko odnosi med spoloma spremenijo. Ljudje, ki se priselijo v državo, kjer

spoštujejo enakost spolov, bi lahko to razmišljanje vrnili v svoje domovine in spodbudili druge, da se borijo zanj. Če povzamemo, Massey in sodelavci (1998) opisujejo temeljno spremembo v družbi pošiljateljici, v njenih vrednotah, pričakovanjih in sanjah, ki nastane zaradi razširjenega obzorja, ki je posledica vpliva migracij.

Zgodovina mednarodnih migracij

Sodobno zgodovino mednarodnih migracij lahko razdelimo na štiri obdobja. Približno od leta 1500 do 1800 je v svetovnem priseljevanju prevladoval pretok iz Evrope, ki je izhajal iz procesov kolonizacije in gospodarske rasti v času tržnega kapitalizma. V 300 letih so Evropejci naselili velike dele Amerik, Afrike, Azije in Oceanije (Altman, 1995; Hefferman, 1995; Lucassen, 1995; Tinker, 1995). Najpomembnejši vir dela na plantažah pa je bila prisilna migracija afriških sužnjev (Curtin, 1969; Palmer, 1992). V treh stoletjih je bilo v Ameriko uvoženih več kot 10 milijonov afriških sužnjev, ki so skupaj z evropskimi kolonisti in boleznimi, s katerimi so slednji okužili staroselce celine, korenito spremenili etnično sestavo Novega sveta. Čeprav natančno število kolonizirajočih emigrantov ni znano, je bilo gibanje zadostno, da je vzpostavilo evropsko prevlado nad velikimi deli sveta.

Drugo, industrijsko obdobje emigracij se je začelo v začetku 19. stoletja ter je izhajalo iz industrijskega razvoja v Evropi in širjenja kapitalizma v nekdanje kolonije v Novem svetu (Hatton in Williamson, 1998).

Izbruh prve svetovne vojne je nenadoma ustavil preseljevanje iz Evrope, s čimer se je začelo obdobje štirih desetletij omejenih migracij (Massey, 1988). Za dvajseta leta prejšnjega stoletja je bil značilen porast neodvisnega ekonomskega nacionalizma tako v Evropi kot v Ameriki. Protekcionistične omejitve so zaporedoma prizadele trgovino, naložbe in priseljevanje ter postavile ovire za mednarodni pretok blaga, kapitala in delovne sile. Čeprav je bilo svetovno gospodarstvo oslABLJENO in je priseljevanje v dvajsetih letih 20. stoletja

na kratko oživel, je leta 1929 vse propadlo. Nastop velike depresije je ustavil tako rekoč vso mednarodno mobilnost in razen majhne količine povratnih migracij je bilo v tridesetih letih 20. stoletja le malo migracij. V štiridesetih letih 20. stoletja je mednarodne migracije zaznamovala druga svetovna vojna. Gibanje prebivalstva je bilo v glavnem sestavljeno iz beguncev in razseljenih oseb ter ni bilo močno povezano z ritmi gospodarske rasti in razvoja (Holmes, 1995; Kay, 1995; Noiriel, 1995; Sword, 1995).

Četrto obdobje postindustrijskih migracij se je začelo sredi šestdesetih let 20. stoletja in je pomenilo oster prelom s preteklostjo. Namesto da bi prevladovalo priseljevanje iz Evrope v peščico naseljenih družb, je postalo priseljevanje resnično globalno, saj sta se število in raznolikost držav pošiljateljic in prejemnic povečala, ko se je svetovna ponudba priseljencev iz Evrope preselila v države tretjega sveta oziroma države v razvoju (Castles in Miller, 1993). Medtem ko je migracija v industrijski dobi ljudi iz gosto naseljenih, hitro industrializiranih držav usmerjala v redko naseljene, hitro industrializirajoče se države, pa je migracija v postindustrijski dobi ljudi iz gosto naseljenih držav v najzgodnejših fazah industrializacije vodila v gosto naseljene postindustrijske družbe.

Od leta 1960 Evropejci predstavljajo vse manjši del svetovnih tokov priseljencev, izseljevanje iz Afrike, Azije in Latinske Amerike pa se je močno povečalo (Stalker, 1994; Zlotnik, 1994). Narasla je tudi raznolikost ciljnih držav. Poleg tradicionalnih držav, ki sprejemajo priseljence v Oceaniji in Ameriki, zdaj privabljajo veliko priseljencev še države Zahodne Evrope – zlasti Nemčija, Francija, Belgija, Švica, Švedska in Nizozemska (Abad-Unat, 1995; Anwar, 1995; Hammar, 1995; Ogden, 1995). V sedemdesetih letih 20. stoletja so celo dolgoletne države emigracije, kot so Italija, Španija in Portugalska, začele sprejemati priseljence z Bližnjega vzhoda in iz Afrike (Fakiolas, 1995; Solé, 1995). Po hitrem povečevanju cen nafte leta 1973 pa so tudi mnoge veliko manj razvite, a s kapitalom bogate države v Perzijskem zalivu začele sponzorirati množične delovne migracije (Abella, 1995). Do osemdesetih let

prejšnjega stoletja se je mednarodna migracija razširila v Azijo, in to ne samo na Japonsko, ampak tudi v novoundustrializirane države, kot so Koreja, Tajvan, Hongkong, Singapur, Malezija in Tajska (Bun, 1995; Fee, 1995; Hugo, 1995; Loiskandl, 1995).

Od leta 2015 naprej, ko se je Evropska unija soočila z izrazitejšo migracijsko realnostjo, ki je bila že prisotna v preostalem delu sveta, so države EU začele posvečati drugačen tip pozornosti izzivom, povezanim z migracijami. V naslednjih letih je bilo v okviru Združenih narodov na globalni ravni sprejetih več pomembnih smernic in predlogov za upravljanje z migracijami. V letu 2016 je bila sprejeta Newyorška deklaracija za begunce in migrante (2016),¹ ki je oblikovala okvir za sprejem dveh Globalnih dogovorov, enega o varnih, urejenih in zakonitih migracijah (2018)² ter drugega o beguncih (2018).³ Strinjamo se lahko z naslednjo oceno o prihodnosti migracij: »21. stoletje bo stoletje migracij, trdijo mnogi kritični raziskovalci migracijskih zgodovin. S tem ne mislijo samo, da bodo ljudje v vse večjem številu, prostovoljno ali prisilno, zapuščali svoje domove, in postajali migranti, pač pa predvsem, da bo globalni migrant središčni subjekt svetovne družbene ureditve. Prerokba se številčno uresničuje pred našimi očmi: v Sredozemlju, kjer je reševanje beguncev iz morja postala rutina dnevnega poročanja, na nedavno zaprti Balkanski poti, ki je že sinonim za eksodus 21. stoletja« (Učakar, 2017, str. 5).

1 Septembra 2016 je Generalna skupščina Združenih narodov sprejela Newyorško deklaracijo za begunce in migrante, ki jo je podprlo vseh 193 držav članic Združenih narodov.

2 Decembra 2018 je Generalna skupščina Združenih narodov sprejela Globalni dogovor o varnih, urejenih in zakonitih migracijah, ki ga je podprlo 152 držav članic Združenih narodov, pet držav je bilo proti (Češka, Madžarska, Izrael, Poljska in ZDA), 12 držav je bilo vzdržanih (Alžirija, Avstralija, Avstrija, Bolgarija, Čile, Italija, Latvija, Libija, Lihtenštajn, Romunija, Singapur in Švica).

3 Decembra 2018 je Generalna skupščina Združenih narodov sprejela Globalni dogovor o beguncih, ki ga je podprlo 181 držav članic Združenih narodov, dve državi sta bili proti (Madžarska in ZDA), tri so bile vzdržane (Dominikanska republika, Eritreja in Libija).

Vpliv pandemije covida-19 na mednarodne migracije

Pandemija covida-19 je v veliki meri ustavila gibanje ljudi, kar je v sodobnem času brez primere (Semple, 2020). Poleg globalnih omejitev mednarodnih potovanj je na milijarde ljudi negativno učinkoval tudi obsežni gospodarski vpliv pandemije. Mnogi migranti so se morali vrniti v svoje domovine. Zaradi zaprtja meja in odsotnosti prevoza so nekateri migranti ostali v težkih življenjskih razmerah in prenatrpanih centrih za pridržanje, kar je pospešilo širjenje koronavirusa. Pandemija je poleg tega, da je prizadela različne vrste migrantov in popotnikov, tudi znatno omejila vstop ter obravnavo beguncev in prosilcev za azil. Močne sile, ki so v preteklosti vplivale na mednarodne migracijske trende in ravni, niso izginile. Te sile se bodo v prihodnosti znova pojavile in ponovno utrdile. Zlasti hitra rast prebivalstva v državah pošiljateljicah skupaj z zmanjševanjem in staranjem prebivalstva v državah prejemnicah bo močno vplivala na mednarodne migracije. Države bi morale podvojiti svoja prizadevanja za uskladitev skrbi glede varnosti nacionalnih meja ter osnovnih človekovih pravic migrantov, beguncev in prosilcev za azil.

Zaključek

V prispevku po različnih avtorjih povzemamo opredelitev, raznolikost in posledice mednarodnih migracij, njihove teorije, zgodovinski pregled mednarodnih migracij ter vpliv pandemije covida-19 nanje z namenom splošnega vpogleda v mednarodne migracije, ki so same po sebi široko in raznoliko področje, kot tudi raznovrsten predmet raziskovanj mnogih avtorjev po celem svetu z različnih vidikov in z različnimi nameni; migracije so namreč predmet proučevanja že več kot 150 let. V zadnjega pol stoletja so mednarodne migracije postale temeljna in bistvena sestavina globaliziranega gospodarstva, pri čemer se številne države zanašajo na priseljevanje, da bi spodbudile gospodarsko rast.

Viri

- Abad-Unat, N. (1995). Turkish migration to Europe. V R. Cohen (ur.), *The Cambridge survey of world migration* (str. 274-278). Cambridge University Press.
- Abella, M. I. (1995). Asian migrant and contract workers in the Middle East. V R. Cohen (ur.), *The Cambridge survey of world migration* (str. 418-423). Cambridge University Press.
- Altman, I. (1995). Spanish migration to the Americas. V R. Cohen (ur.), *The Cambridge survey of world migration* (str. 28-32). Cambridge University Press.
- Anwar, M. (1995). New Commonwealth migration to the UK. V R. Cohen (ur.), *The Cambridge survey of world migration* (str. 271-273). Cambridge University Press.
- Boyd, M. (1989). Family and personal networks in international migration: recent developments and new agendas. *International Migration Review*, 23(3), 638-670. <https://doi.org/10.2307/2546433>
- Bun, C. K. (1995). The Vietnamese boat people in Hong Kong. V R. Cohen (ur.), *The Cambridge survey of world migration* (str. 380-385). Cambridge University Press.
- Castles, S. in Miller, M. J. (1993). *The age of migration: International population movements in the modern world*. The Guilford Press.
- Curtin, P. D. (1969). *The Atlantic slave trade: A census*. University of Wisconsin Press.
- Faist, T. (2000). *The Volume and Dynamics of International Migration and Transnational Social Spaces*. Oxford University Press.
- Fakiolas, R. (1995). Italy and Greece: From emigrants to immigrants. V R. Cohen (ur.), *The Cambridge survey of world migration* (str. 313-315). Cambridge University Press.
- Fee, L. K. (1995). Migration and the formation of Malaysia and Singapore. V R. Cohen (ur.), *The Cambridge survey of world migration* (str. 392-396). Cambridge University Press.
- Gombač, J. (2005). *Esuli ali optanti? Zgodovinski primer v luči sodobne teorije*. Založba ZRC, ZRC SAZU.
- Hagen-Zanker, J. (2008). Why do people migrate? A review of the theoretical literature. *SSRN Electronic Journal*, 28197. <https://doi.org/10.2139/ssrn.1105657>
- Hammar, T. (1995). Labour migration to Sweden: The Finnish case. V R. Cohen (ur.), *The Cambridge survey of world migration* (str. 297-301). Cambridge University Press.
- Harris, J. R. in Todaro, M. P. (1970). Migration, unemployment and development: A two-sector analysis. *The American Economic Review*, 60(1), 126-142.
- Hatton, T. J. in Williamson, J. G. (1998). *The age of mass migration: Causes and impact*. Oxford University Press.
- Haug, S. (2000). Klassische und neuere Theorien der Migration. *Integration The VLSI Journal*, 30, 43.
- Hefferman, M. (1995). French colonial migration. V R. Cohen (ur.), *The Cambridge survey of world migration* (str. 33-38). Cambridge University Press.

- Holmes, C. (1995). Jewish economic and refugee migrations. V R. Cohen (ur.), *The Cambridge survey of world migration* (str. 148-152). Cambridge University Press.
- Hugo, G. (1995). Illegal migration in Asia. V R. Cohen (ur.), *The Cambridge survey of world migration* (str. 397-402). Cambridge University Press.
- IOM [International Organization for Migration]. (2019). *Glossary on migration no. 34* (str. 234). <http://medcontent.metapress.com/index/A65RM03P4874243N.pdf%5Cnhttp://www.epim.info/wp-content/uploads/2011/01/iom.pdf>
- Kay, D. (1995). The resettlement of displaced persons in Europe. V R. Cohen (ur.), *The Cambridge survey of world migration* (str. 154-158). Cambridge University Press.
- King, R. (2012). Theories and typologies of migration: An overview and a primer. *Higher Education*, 8(3), 11-43.
- Lewis, A. W. (1954). Economic development with unlimited supplies of labour. *Manchester School of Economic and Social Studies*, 22 (2), 139-191.
- Loiskandl, H. (1995). Illegal migrant workers in Japan. V R. Cohen (ur.), *The Cambridge survey of world migration* (str. 371-375). Cambridge University Press.
- Lucassen, J. (1995). Emigration to the Dutch colonies and the USA. V R. Cohen (ur.), *The Cambridge survey of world migration* (str. 21-27). Cambridge University Press.
- Massey, D. S. (1988). International migration and economic development in comparative perspective. *Population and Development Review*, 14(3), 383-414.
- Massey, D. S., Arango, J., Hugo, G., Kouaouci, A., Pellegrino, A. in Taylor, J. E. (1993). Theories of international migration: A review and appraisal. *Population in Development Review*, 19(3), 431-466. <https://doi.org/10.2307/2938462>
- Massey, D. S., Arango, J., Hugo, G., Kouaouci, A., Pellegrino, A. in Taylor, J. E. (1998). *Worlds in motion: Understanding international migration at the end of the millennium*. Oxford University Press.
- Mlekuž, J. (2011). *ABC migracij* (zv. 3, str. 71). Založba ZRC. http://www.medkulturni-odnosi.si/index.php?option=com_contentinamp
- Noiriell, G. (1995). Italians and Poles in France, 1880-1945. V R. Cohen (ur.), *The Cambridge survey of world migration* (str. 142-145). Cambridge University Press.
- Ogden, P. E. (1995). Labour migration to France. V R. Cohen (ur.), *The Cambridge survey of world migration* (str. 289-297). Cambridge University Press.
- Palmer, C. (1992). The human dimensions of the British company trade to the Americas, 1672-1739: Questions of African phenotype, age, gender, and health. V *Proceedings of the Conference on the Peopling of the Americas, Volume I* (str. 161-182). International Union for the Scientific Study of Population.
- Piore, M. J. (2009). *Birds of passage: Migrant labour and industrial societies*. Cambridge University Press.
- Pries, L. (2013). *Internationale Migration. Einsichten. Themen der Soziologie*. Transcript Verlag.

- Segal, U. A. (2019). Globalization, migration, and ethnicity. *Public Health*, 172(februar), 135-142. <https://doi.org/10.1016/j.puhe.2019.04.011>
- Semple, K. (2020, 4. 5.). As world comes to halt amid pandemic, so do migrants. *New York Times*. <https://www.nytimes.com/2020/05/04/world/americas/coronavirus-migrants.html>
- Solé, C. (1995). Portugal and Spain: From exporters to importers of labour. V R. Cohen (ur.), *The Cambridge survey of world migration* (str. 316-320). Cambridge University Press.
- Stalker, P. (1994). *The work of strangers: A survey of international labour migration*. International Labour Office.
- Stark, O. (1991). *The migration of labour*. Basil Blackwell.
- Stehr, N. in Meja, V. (2018). Modern societies as knowledge societies. V *New horizons in sociological theory and research: The frontiers of sociology at the beginning of the twenty-first century* (številka julij 2017). Springer International Publishing. <https://doi.org/10.4324/9781315204420-6>
- Sword, K. (1995). The repatriation of Soviet citizens at the end of the Second World War. V R. Cohen (ur.), *The Cambridge survey of world migration* (str. 323-326). Cambridge University Press.
- Tinker, H. (1995). The British colonies of settlement. V R. Cohen (ur.), *The Cambridge survey of world migration* (str. 14-20). Cambridge University Press.
- Učakar, T. (2017). *Migracijska politika EU: Nove artikulacije izključevanja v 21. stoletju* (1. izdaja, zv. 4). Znanstvena založba Filozofske fakultete. <https://e-knjige.ff.uni-lj.si/znanstvena-zalozba/catalog/view/5/42/315-1>
- UN DESA [United Nations, Department of Economic and Social Affairs]. (2019). *International Migration 2019*. https://www.un.org/development/desa/pd/sites/www.un.org.development.desa.pd/files/files/documents/2020/Jun/international_migration_2019_report_june20.pdf
- Verlič Christensen, B. (2002). *Evropa v precepu med svobodo in omejitvami migracij*. Fakulteta za družbene vede.
- Zlotnik, H. (1994). International migration: Causes and effects. V M. L. Ann (ur.), *Beyond the numbers: A reader on population, consumption, and the environment* (str. 359-377). Island Press.